

**Uchwała Nr XVIII/172/04
Rady Gminy Rudnik**

z dnia 28 kwietnia 2004 r.

w sprawie „Strategii Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004 – 2015”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. z 2001r. Dz. U. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)

**Rada Gminy Rudnik
uchwała:**

§ 1

„Strategię Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004 -2015” jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Rudnik.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

„ STRATEGIA ROZWOJU GMINY RUDNIK NA LATA 2004 - 2015 ”

Kwiecień 2004

WSTĘP

Niniejszy dokument pt. „Strategia Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004-2015” jest w historii naszej Gminy pierwszym wieloletnim programem działań obejmującym najważniejsze dziedziny życia społeczno – gospodarczego.

Opracowanie Strategii zostało zapoczątkowane uchwałą Rady Gminy Rudnik podjętą na wniosek wójta..

W pracy nad Strategią uczestniczyli mieszkańcy naszej gminy i jej ostateczny kształt zawdzięczamy naszym liderom: radnym, przedstawicielom instytucji i organizacji społecznych, nauczycielom, przedsiębiorcom, rolnikom, pracownikom Urzędu Gminy.

Najważniejszym celem, jaki wyznaczyliśmy sobie tworząc program działań, jest poprawa poziomu życia ogółu mieszkańców oraz powstrzymanie proces wyludniania wsi.

W naszych wspólnych działaniach zmierzamy do wielofunkcyjnego rozwoju miejscowości na terenie gminy. Chcemy, aby powstawały nowe stanowiska pracy w drobnej wytwórczości, usługach, a zwłaszcza w turystyce.

By to było możliwe musimy stworzyć sprzyjające warunki dla inwestowania i rozbudowę infrastruktury technicznej. Uważamy, że tylko gmina wyposażona w sprawnie funkcjonującą kanalizację, sieć gazową i dostęp do mediów oraz posiadająca nowoczesny układ komunikacyjny może być atrakcyjna dla inwestorów zewnętrznych. Osiągnięcie postępu gospodarczego będzie możliwe tylko wtedy, gdy pozyskamy przedsiębiorców posiadających kapitał do inwestowania.

Gmina Rudnik posiada bogate środowisko przyrodnicze, które musimy zachować dla przyszłych pokoleń. Dlatego rozwój gminy musi mieć charakter zrównoważony, uwzględniający ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego.

Pragniemy serdecznie podziękować za twórczą pracę wszystkim osobom, które uczestniczyły w budowaniu „Strategii Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004-2015”. Opracowanie dokumentu Strategii to dopiero początek działań. Dla urzeczywistnienia celów strategicznych konieczny jest czynny udział w ich realizacji wszystkich mieszkańców gminy. Wyrażam nadzieję, że ogół mieszkańców gminy włączy się w jej realizację.

Wójt Gminy Rudnik
Dominik Konieczny

SPIS TREŚCI:

	Str.
I. Opis procesu budowy Strategii.	4
II. Charakterystyka stanu obecnego.	6
II.1. Położenie i walory historyczne.	6
II.2. Rolnictwo i działalność pozarolnicza.	11
II.3. Ludność i zatrudnienie.	15
II.4. Infrastruktura techniczna.	18
II.5. Edukacja i opieka zdrowotna.	19
II.6. Finanse Gminy.	21
III. Analiza SWOT/TOWS.	23
III.1. Czynniki analizy	23
III.2. Macierz SWOT/TOWS.	28
III.3. Rozstrzygnięcia analizy.	31
IV. Misja Gminy.	32
V. Wizja rozwoju Gminy.	33
VI. Cele strategiczne i operacyjne.	33
VII. Zasady monitoringu.	39
VII.1. Cele monitoringu.	39
VII.2. Organizacja monitoringu.	40
VIII. Możliwości pozyskania środków finansowych na realizację zadań wynikających ze Strategii.	41

Zadania operacyjne do „Strategii Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004-2015”

- Załącznik Nr.1

I. OPIS PROCESU BUDOWY STRATEGII.

Proces sterowania rozwojem Gminy musi mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie jej przyszłości.

Decyzje bieżące muszą wynikać z ustaleń o charakterze długookresowym – ich podstawą jest „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy”.

Ustalenia Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze Gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego, zaś STUDIUM – długookresowej polityki przestrzennej i koordynacji sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja ustaleń STRATEGII i STUDIUM dokonuje się poprzez wieloletnie plany realizacyjne, w tym wieloletnie plany inwestycyjne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz roczne plany realizacyjne, które z kolei stanowią podstawę do corocznego sporządzania budżetu Gminy.

Wójt Gminy Rudnik podejmując decyzję o opracowaniu strategii rozwoju gminy przyjął następującą zasadę: strategia gminy będzie opracowana metodą partnerską z udziałem liderów gminy.

Sam dokument strategii składa się z części zasadniczej, prezentującej strategię i odrębnie przyjętego Uchwałą Rady Gminy Załącznika Nr 1 pt. „Zadania operacyjne do Strategii Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004-p2015” zawierającego zadania realizacyjne, tak by w razie potrzeby mógł on ulegać modyfikacji bez konieczności dokonywania zmian w dokumencie podstawowym.

W dniu 9 stycznia 2004r. Wójt Gminy Rudnik Zarządzeniem Nr 0152-1/04, powołał Komitet Sterujący oraz moderatorów procesu dla opracowania dokumentu Strategii.

W skład Komitetu Sterującego weszli: Dominik Konieczny, Norbert Parys i Dorota Sochiera. Role moderatorów powierzono Barbarze Kozakiewicz i Jackowi Brzezynie.

- Pierwszym etapem w procesie budowania strategii było opracowanie syntetycznej charakterystyki aktualnej sytuacji w gminie. Celem tej charakterystyki było określenie zasobów gminy takich, jak: warunki przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, ludność, sieć osadnicza, działalność gospodarcza, usługi społeczne, infrastruktura techniczna.
- Drugim etapem budowy strategii był wybór liderów lokalnych, których zaproszono do pracy przy tworzeniu strategii.

Do prac nad budową strategii zaproszono 47 liderów, reprezentujących wszystkie środowiska społeczne w Gminie. Zaproszono radnych, właścicieli firm, sołtysów, rolników, nauczycieli, dyrektorów instytucji, przewodniczących organizacji i inne osoby:

Stefan	Absalon	Gabriela	Materzok
Jan	Badurczyk	Paweł	Musioł
Danuta	Bajerska	Gerard	Matusik
Rafał	Chrubasik	Teresa	Neblik
Jan	Chrubasik	Henryk	Panek
ks.Norbert	Dragon	Józef	Pater
Gerard	Fitzon	Stefania	Pendziałek
Krystyna	Gawlik	Eugeniusz	Płotek
Sylwia	Gilge	Paweł	Romanowski
Mirosław	Golijasz	Jerzy	Rusek
Marek	Górkiewicz	Alfred	Rybka
Aniela	Grabowska	Ewa	Ryś
Krystyna	Jarosz	ks.dr Henryk	Rzega
Hubert	Jarosz	Hubert	Skornia
Karol	Jasny	Zygfryd	Sochiera
Serafin	Jegliczka	Antoni	Strzeduła
Mariusz	Kaleta	Joachim	Strzeduła
Maria	Kapłanek	Maria	Szramek
Michał	Koczwarą	Stanisława	Szynol
Eugeniusz	Kosel	Bożena	Walaszek
Zdzisław	Kozub	Bernard	Weiner
Barbara	Krawczyńska	Leonard	Wochnik
Henryk	Lepszy	Antoni	Wojciech
Bernard	Ławnik	Aleksandra	Woźniak
Wiesław	Marciniak		
Artur	Marcinkowski		

Proces budowania planu strategicznego zrealizowano na czterech sesjach projektowych, tzw. warsztatach:

I spotkanie: 31.01.04.

- przedstawiono procedurę budowy strategii Gminy
 - przeprowadzono diagnozę stanu Gminy, poprzez wskazanie czynników niezbędnych do analizy SWOT / TOWS– każdy Ekspert otrzymał stosowny arkusz do wypełnienia
- Po spotkaniu moderatorzy przy konsultacjach Komitetu Sterującego przygotowali analizę SWOT/ TOWS i określili wyłaniającą się w jej wyniku MISJĘ i WIZJĘ rozwoju Gminy.

II spotkanie: 28.02.2004

- przedstawiono analizę SWOT/TOWS i jej rozstrzygnięcia
- przedstawiono propozycje Misji i Wizji Gminy

- określono cele I rzędu
- podzielono Grupę Ekspertką na podgrupy zgodne z celami I rzędu i powołano liderów grup
- przeprowadzono dyskusję w grupach

III spotkanie: 13.03.2004

- kontynuowano dyskusję w grupach, mającą na celu:
 - * ustalenie struktury celów
 - * ustalenie listy zadań do realizacji
- w wyniku prac poszczególnych grup wypracowano ostateczną wersję celów i zadań stanowiącą podstawę do sporządzenia przez moderatorów dokumentu Strategii.

IV spotkanie : 17.04.2004

- dokonano prezentacji Strategii
- wysłuchano wykładu dot. spuścizny historycznej Gminy
- dokonano oficjalnego zamknięcia procesu budowy Strategii

II. CHARAKTERYSTYKA STANU OBECNEGO.

II. 1. Położenie i walory historyczne.

Gmina Rudnik leży w zachodniej części woj. Śląskiego, w Dolinie Odry, w powiecie raciborskim. Powierzchnia gminy wynosi 74 km². Jest to obszar o charakterze głównie rolniczym, gdzie użytki rolne stanowią 6299 ha. Teren charakteryzuje się dużym rozczłonkowaniem przez doliny rzek i wąwozy. Powierzchnia płaskowyżu cechuje się pagórkami o łagodnym nachyleniu. Płaskowyż Głubczycki wznosi się na wysokości od ok. 180 – 240 m n.p.m.

W skład gminy wchodzi 14 sołectw i 2 przysiółki. W tym krótkim opisie, spróbujemy jedynie zasygnalizować wybrane historyczne i architektoniczne walory niektórych miejscowości. Lista przedstawionych miejscowości nie jest ani pełna, ani też nie rości sobie prawa do

jakiejś szczególnej drobiazgowości. Natomiast jest na tyle konkretna, aby odpowiadało to charakterowi opracowania.

Gamów

Pierwsza wzmianka historyczna pochodzi z 1338 r. Z daleka widoczny jest kościół p.w. św. Anny. Zbudowany w 1728r., w 1848 r. przedłużony ku wschodowi, posiada skromne cechy barokowe. Wyposażenie późnobarokowe (ołtarz główny z II poł. XVIII wieku) i klasycystyczne; w ostatnich latach odnowiony.

Kapliczki z XIX wieku; Młyn z 1916 r.

W Gamowie na uwagę zasługują zagrody z poł. XIX wieku w typie frankońskim, tworzące wraz z budynkami gospodarskimi zamknięty czworobok, odgradzony od ulicy murem z ozdobną bramą. W zagrodzie poza głównym budynkiem mieszkalnym, stodołą i oborą znajdował się oddzielny, mniejszy dom mieszkalny (dokładna kopia domu gospodarza) dla starych rodziców – zwany „wyłomem”.

Spod Gamowa rozciąga się daleki widok, sięgający przy dobrej widoczności nawet Pradziada (Praded – 1355 m n.p.m.) w Czechach.

Jastrzębie

Wioska położona w północno-zachodniej części powiatu raciborskiego, niedaleko Modzurowa. 300 - hektarowy folwark od 1797 r. do 1945 r. był w posiadaniu mieszczańskiej rodziny Schramek, która pod koniec XIX stulecia tam wybudowała sobie siedzibę. Pałacyk, ostatnio pięknie odrestaurowany, położony jest w rozległym parku. Po wojnie mieściło się tu sanatorium. Od 1994 roku pałac znajduje się w rękach prywatnych.

Modzurów

Już w VI – X wieku istniała tu osada. Wieś wzmiankowana w 1274 roku; w roku 1358 roku jako Mozorow. Pierwszy kościół został tu wzniesiony już ok. 1300 roku. Obecny, neogotycki powstał w latach 1896 – 1897. W 1921 roku, przed kościołem, męczeńską śmierć poniósł ówczesny proboszcz ks. Augustyn Strzybny (1879 – 1921).

W rozległym parku krajobrazowym znajduje się aleja grabowa i liczne okazy drzew egzotycznych, a także neogotycka kapliczka (ok. 1890), w której okno wmurowano pochodzący z okna prezbiterium dawnego kościoła parafialnego, maswerk kamienny z około 1300 roku oraz późnoklasycystyczne mauzoleum.

W parku położony jest pałac w stylu neogotyku angielskiego, wybudowany przez von Koników, którzy od 1829 roku byli właścicielami majątku. W holu na uwagę zasługuje duży witraż z przewagą motywów roślinnych.

W pałacu ma swoją siedzibę rolnicza stacja doświadczalna współpracująca ze Stacją Hodowli Roślin w Szalejocie.

W neogotyckim kościele p/w Św. Trójcy, wybudowanym w latach 1896 – 1897 na uwagę zasługują rzeźby barokowe (św. Notburgii z końca XVII wieku i Matki Boskiej Dobrej Rady) i późnobarokowa, przedstawiająca Chrystusa Zmartwychwstałego.

Czerwiecice

Najmniejsza wioska gminy Rudnik, za to wyjątkowo malowniczo położona pośród lasów, w samym sercu gminy, kilometr od drogi krajowej Racibórz – Opole.

Pierwsze wzmianki o miejscowości datują się na rok 1272. We wsi zachowała się klasycystyczna kaplica cmentarna Matki Bożej różańcowej z pierwszej połowy XIX wieku (w jej ściany zewnętrzne wmurowano płyty nagrobne kamienne sięgające początków XVII w.), oraz kapliczka przydrożna z XVIII wieku z ołtarzykiem barokowym z połowy XVII wieku, przy której znajduje się krzyż kamienny z datą 1720 – prawdopodobnie jeden z najstarszych na ziemi raciborskiej. Dwór z 1892 roku otoczony zdewastowanym parkiem krajobrazowym.

Grzegorzowice

Wioska powstała po I wojnie światowej z połączenia wsi: Grzegorzowice, Ganiowice i osady Gacki. Najstarsza wiadomość dotyczy Ganiowic (1364r.), Grzegorzowie wspomina dokument z 1405 roku, a Gacki wzmiankowane są dopiero w roku 1845.

Zabytki Grzegorzowic: kapliczka przydrożna z poł. XIX wieku z ludowo-barokową rzeźbą św. Jana Nepomucena; granitowy krzyż pokutny, być może średniowieczny.

W czasie działań II wojny światowej zniszczony został most łączący Grzegorzowie z Ciechowicami w gminie Nędza. Przeprawa przez Odrę w tym miejscu odbywa się

promem. Jest to jedyna tego typu atrakcja w powiecie, którą rowerzyści chętnie wpisują w trasę swoich wycieczek.

Lasaki

Wieś istniała w XV wieku; jako samodzielne sołectwo istnieje od 1822 roku, dawniej była przysiółkiem Sławikowa (Sławikowski Górny Las).

Zabytki: neogotycka kapliczka z 1860 roku; prostokątna z nadbudowaną wieżyczką z dzwonem.

Ligota Książęca

Miejscowość powstała w XIII wieku i od początku swego istnienia była zwolniona od wszelkich ciężarów na rzecz księcia (nazwa od słowa „lgota” – ulga). W 1337 roku wieś kupują Dominikanki raciborskie, a po ich sekularyzacji rząd pruski sprzedaje ją księciu Hohenlohe.

Łubowice

Wieś na wysokim brzegu Odry, w 1376 roku wzmiankowana jako własność Lubowiców, później wielokrotnie zmieniała właścicieli. W Łubowicach urodził się wybitny niemiecki poeta doby romantyzmu Joseph von Eichendorff (1788 – 1837). W zdewastowanym parku krajobrazowym znajdują się ruiny rodzinnego pałacu poety.

Neogotycki kościół parafialny Narodzenia Najświętszej Marii Panny z 1902 roku wybudowano na miejscu poprzedniego drewnianego, istniejącego od 1679 roku (pierwsze wzmianki o kościele pochodzą z roku 1447); w domu parafialnym urządzono izbę pamięci poety. Prezentuje ona kopie dokumentów rodzinnych, listy, wizerunki poety oraz akwarele, rysunki Łubowic i okolicy a także meble i inne przedmioty z epoki poety. Przedmiotem ekspozycji są także różnorodny wydania dzieł Eichendorffa.

W pobliżu na starym cmentarzu, znajdują się groby rodziny Eichendorff. W Łubowicach ma swoją siedzibę Górnośląskie Centrum Kultury i Spotkań im. Eichendorffa.

Brzeźnica

Wieś powstała na przełomie XIII i XIV wieku.

Warto tu zobaczyć ruiny XVI wiecznego barokowego pałacu, otoczonego parkiem z wieloma pomnikami przyrody oraz barokową, kamienną figurę św. Jana Nepomucena z

XVIII wieku. W Brzeźnicy ma siedzibę Ludowy Klub Sportowy „Dąb” Brzeźnica, którego specjalnością są zapasy. Zawodnicy, a ostatnio zawodniczkę klubu sięgają po najwyższe laury na szczeblu regionu, Polski i Europy.

Ponięcice

Wioska powstała z końcem XIII wieku. W 1305 r. wieś jest wymieniana jako „Poniencicze”. Zabytki: cmentarz dworski oraz kaplica cmentarna z końca XVIII wieku, kapliczka z wieku XVIII/XIX z barokowo-ludową rzeźbą św. Jana Nepomucena.

Na terenie wioski znajduje się Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna – Ponięcice, jedna z nielicznych instytucji, na terenie gminy dająca zatrudnienie miejscowym mieszkańcom.

Szonowice

Wieś powstała w początkach XIV wieku.

Warto tu zobaczyć pałac i zabudowania dworskie z parkiem krajobrazowym z końca XIX wieku oraz kapliczkę przydrożną z cegły, posiadającą sklepienie krzyżowo-żebrowe (we wnętrzu neogotycki ołtarzyk); obok kapliczki znajduje się stara lipa.

Rudnik - swoją nazwę wywodzi od kopalni rudy.

Wieś, która ma największe w gminie perspektywy rozwoju. Decyduje o tym przede wszystkim bliskość miasta Raciborza (5 km drogą krajową Opole – Racibórz, a być może w przyszłości – drogą, dziś wykorzystywaną przede wszystkim przez rowerzystów - zaledwie 2 km do ul. Gamowskiej).

Rudnik wzmiankowano już w 1295 r. przy okazji budowy drewnianego kościoła. Na tym samym miejscu wzniesiono później co najmniej dwa nowe kościoły drewniane, a następnie w 1892 r. kościół murowany, neogotycki, wg planów Schneidera z Katowic. Część zabytkowego barokowego wyposażenia obecnego kościoła p/w św. Katarzyny, szczególnie złotnictwo, pochodzi z rozebranego po kasacie w XIX w. kościoła szpitalnego bożogrobców w Raciborzu.

Obok kościoła p/w św. Katarzyny mieści się piękny budynek plebanii z XIX wieku.

W parku dworskim neobarokowy pałac i oficyna z początku XIX w., po wojnie wykorzystywane przez miejscowy PGR, obecnie popadają w ruinę.

Na uwagę zasługują dwie kapliczki z przełomu XVIII/XIX w., w których znajdują się rzeźby barokowo-ludowe św. Jana Nepomucena i św. Floriana.

Strzybnik

Wzmiankowano o nim po raz pierwszy około 1300 r. jako Strebrnikop (Srebrna Kopa). Najprawdopodobniej w czasach prehistorycznych wydobywano tu srebro.

Tu urodził się Józef Gawlina (1852-1964) późniejszy arcybiskup i biskup połowy Wojska Polskiego.

W małym parku z okazami urozmaiconego drzewostanu (m.in. buk o obwodzie ok. 220 cm.) stoi późnoklasycystyczny pałac z poł. XIX wieku, przebudowany i odnowiony w 1919 r., obecnie zaniedbany.

Na terenie folwarku znajduje się dwukondygnacyjny drewniany spichlerz z 1815 roku, nakryty mansardowym dachem, neobarokowa kuźnię i stajnia. Na podwórzu folwarcznym stoi wieżyczka z zegarem. Na tarczy w miejsce godzin zostały wypisane litery reguły św. Benedykta: ora et labora – Bete u. Arbeite (módl się i pracuj).

W XVIII wiecznej kapliczce znajduje się rzeźba św. Jana Nepomucena z 1736 r.

Dzisiaj Strzybnik jest znany z dużej plantacji jabłek.

Sławików.

Należy do najstarszych miejscowości ziemi raciborskiej. Wzmiankowano o nim w 1223 roku. Znajduje się tu kościół p. w. św. Jerzego, neoromański, zbudowany w latach 1842 – 46. Stanął on na miejscu drewnianego kościoła z roku 1657, przeniesionego w 1849-1850 r. do Zabełkowa (tam spłonął w 1976 r.) W otoczeniu kościoła znajdują się cztery murowane późnoklasycystyczne kaplice z połowy XIX w.

W parku znajduje przebudowany w 1865 r. się eklektyczny pałac na rzucie prostokąta. Jego frontowa elewacja ma długość 62 metry i jest to największy, poza Rudami, pałac na ziemi raciborskiej.

Niedaleko parku można zobaczyć ruiny dawnej oranżerii.

Na uwagę zasługuje spichlerz folwarczny dwukondygnacyjny, prostokątny z dachem naczółkowym, zbudowany z cegły na przełomie wieku XVIII i XIX.

Sławików jest jedyną wsią na terenie Raciborszczyzny, gdzie do dziś w ostatnim dniu karnawału istnieje zwyczaj chodzenia przebierańców z niedźwiedziem – tzw. „**wodzenia bera**”. Korowód – oprócz niedźwiedzia tworzą diabły, lekarz, baba, policjant i trzech grajków (wśród instrumentów na uwagę zasługują tradycyjne „diabelskie skrzypce”).

II. 2. Rolnictwo i działalność pozarolnicza.

Gmina Rudnik ogółem posiada 811 gospodarstw rolnych (powierzchnię i sposób użytkowania gruntów przedstawia tabela nr 1). Na 811 gospodarstw rolnych 649 prowadzi działalność wyłącznie rolniczą. Zdecydowana większość gospodarstw (650) to gospodarstwa o powierzchni od 1-5 ha. Jedynie 80 gospodarstw to gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha.

Najpowszechniej występujące gleby to gleby brunatne i bielicowe. Gleby te zaliczają się do I i III klasy gruntów ornych. Dopuszczalna jest uprawa wszystkich gatunków roślin jadalnych i paszowych za wyjątkiem rejonów pomiędzy wsiami Gamów, Modzurów i Jastrzębie, dla których wskazana jest uprawa roślin, których części jadalne kumulują najmniej zanieczyszczeń, a więc zbóż, roślin strączkowych, drzew i krzewów (owocowych)¹.

T.1 Gmina Rudnik – Powierzchnia i użytkowanie gruntów w 2001 roku

Gmina	Pow. Gruntów	UŻYTKI ROLNE / ha					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		RAZEM	GRUNTY ORNE	SADY	ŁĄKI	PASTWISKA		
Rudnik	7394	6299	5381	202	424	288	562	533

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.256]

Rolnictwo Gminy Rudnik charakteryzuje się bardzo wysoką produktywnością i towarowością produkcji. Tabela nr 2 ukazuje procentowo areal zasiewów głównych ziemiopłodów.

T. 2. Gmina Rudnik – Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w 2002 roku w ujęciu procentowym

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudnik 2002r. [s.32]

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓLEM W ODSETKACH
Zboża:	66,7
- podstawowe	61,1
- pszenica	44,9
- żyto	0,0
- jęczmień	13,0
- owies	2,9
- pszenżyto	0,3
- Mieszanki zbożowe	1,6
Strączkowe jadalne:	0,6
- ziemniaki	3,6
Przemysłowe:	16,5
- buraki cukrowe	8,2
- rzepak i rzepik	8,2
Pastewne	11,0
Pozostałe:	1,6
- warzywa gruntowe	0,5
- truskawki	0,1
W % powierzchni zasiewów zbóż podstawowych:	
- Pszenica	73,5
- Żyto	0,1
- Jęczmień	21,3
- Owies	4,7
- Pszenżyto	0,4

Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002. Urząd Statystyczny Katowice [s.99]

Efektywność gospodarowania związana jest z wyposażeniem gospodarstw w sprzęt rolniczy oraz inwestycjami w gospodarstwo. Zaznaczone poniżej tabele potwierdzają tezę o wysokiej kulturze upraw zarówno na terenie gminy Rudnik, jak i na obszarze całego Powiatu Raciborskiego.

T. 3. Gmina Rudnik – Ciągniki i samochody ciężarowe oraz wybrane maszyny i urządzenia w gospodarstwach rolnych w 2002 roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ciągniki i samochody ciężarowe oraz maszyny i urządzenia
Ciągniki	475
Samochody ciężarowe	35
Kombajny:	

- zbożowe	73
- ziemniaczane	21
- buraczane	79
Silosokombajny samobieżne	5
Silosokombajny pozostałe	16
Dojarki bańkowe	135
Dojarki rurociągowe	13
Konwiowe schładzarki do mleka	41
Zbiornikowe schładzarki do mleka	56
Rozsiewacze nawozów i wapna	188
Rozrzutniki obornika	163
Kosiarki ciągnikowe	161
Kopaczki do ziemniaków	86
Sadzarki do ziemniaków	101
Polowe opryskiwacze ciągnikowe	178

Dane o ilości samochodów ciężarowych oraz maszyn i urządzeń rolniczych podano dla gospodarstw indywidualnych o powierzchni użytków rolnych pow. 1 ha oraz gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002. Urząd Statystyczny Katowice [s.104]

T. 4. Gmina Rudnik – Wybrane informacje o infrastrukturze i wydatkach gospodarstw rolnych w 2002 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa rolne
Gospodarstwa rolne ponoszące wydatki na:	
- budowę, remont lub modernizację budynków gospodarczych	47
- zwiększenie stada podstawowego i zmianę kierunku produkcji zwierzęcej	18
- nowe nasadzenia i zmianę kierunku produkcji roślinnej	40
- zalesienia	-
- zakup nawozów, wapna i środków ochrony roślin	334

Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002. Urząd Statystyczny Katowice [s.105]

Pomimo sprzyjających czynników (wysoka jakość gleb, sprzyjające położenie geograficzne, wysoka kultura upraw) gmina musi podjąć intensywne działania, których celem będzie zwiększenie atrakcyjności gminy dla inwestorów zewnętrznych, np. w sektorze przemysłu przetwórczego, bo tylko taka aktywna polityka gospodarcza,

poprzez stworzenie miejsc pracy w sektorze działalności pozarolniczej, może powstrzymać proces wyludniania się gminy.

Nie jest natomiast prawdziwe przekonanie o istnieniu w gminie swoistej monokultury gospodarczej. Można stwierdzić, iż działalność gospodarcza zamyka się nie tylko w obrębie rolnictwa, ale że na terenie gminy Rudnik podmioty gospodarcze prowadzą także inną działalność gospodarczą.

T. 5. Gmina Rudnik – Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON wg rodzajów prowadzonej działalności.

OGÓŁEM	SEKTOR		Z OGÓŁEM			
	PUBLICZNY	PRYWATNY	Spółki prawa handlowego	Spółdzielnie	Spółki cywilne	Osoby fizyczne
215	16	199	6	3	10	153

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.340]

Podział wg prowadzonej działalności obrazuje tabela nr 6.

T. 6. Gmina Rudnik – Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON wg rodzajów prowadzonej działalności.

Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel, naprawy	Hotele i restauracje	Transport, magazyny, łączność	Porady finansowe	Obsługa nieruchomości i firm	Administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązek ubezpieczeń społ. i zdrowotnych	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna
215	12	28	41	41	4	18	2	24	8	6	11	12

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.354]

Liczbę osób zatrudnionych w gospodarce narodowej przedstawia tabela nr 7

T. 7. Gmina Rudnik - Liczba osób zatrudnionych w gospodarce narodowej.

Ogółem	Przemysł	Budownictwo	Hotele restauracje	Transport, łączność	Obsługa nieruchomości i firm	Administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązek bezp. społ. i zdrowotn.	Edukacja	Ochrona zdrowia, opieka społ.	Pozostała działalność usł., komunalna, społeczna i indywidualna
308	4	15	2	10	4	34	77	42	5

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.362]

Z przedstawionych tabel można wyciągnąć wniosek o niedostatecznej ilości podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w odniesieniu do potrzeb określonych przez stopę bezrobocia w gminie (Stopa bezrobocia w gminie wg danych statystycznych w 2002 roku wyniosła 14 %).

II. 3. Ludność i zatrudnienie.

W chwili obecnej sytuacja demograficzna w gminie Rudnik jest zła. Na powyższą sytuację składają się następujące czynniki:

- ujemny przyrost naturalny; w 2001 roku w przeliczeniu na 1000 ludności wynosił on: - 1,86
- ujemne saldo migracji (Tabela nr 8)
- utrwalająca się tendencja spadku liczby mieszkańców (Tabela nr 9)

T. 8. Gmina Rudnik – Migracje ludności na pobyt stały

NAPŁYW				ODPŁYW				Saldo migracji
ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
36	22	8	6	107	26	9	72	-71

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.67]

T. 9. Gmina Rudnik – Tendencja kształtowania się wysokości populacji w gminie

1999 rok	2002 rok		
Ogółem	Ogółem	w tym:	
		Kobiety	Mężczyźni

5541	5370	2760	2610
------	------	------	------

Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002. Urząd Statystyczny Katowice [s.48]

Inne dane statystyczne, zamieszczone poniżej, obrazują podział ludności ze względu na wiek: przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny. Przy założeniu, że ekonomiczne grupy wieku:

- przedprodukcyjny – to kobiety i mężczyźni w wieku od 0 do 17 lat;
- produkcyjny – to mężczyźni w wieku 18 – 64 lat a kobiety w wieku 18 – 59 lat
- poprodukcyjny – to mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

T. 10. Podział ludności ze względu na wiek: przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny; dane wg stanu na rok 2002.

WIEK	GMINA RUDNIK	POWIAT RACIBORSKI	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE
Przedprodukcyjny	22,4 %	22,4 %	21,5 %
Produkcyjny	59,2 %	62,8 %	63,8 %
Poprodukcyjny	18,3 %	14,8 %	14,7 %

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice

Z przedstawionych danych statystycznych wynika jednoznacznie, że odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie Rudnik jest większy niż dla woj. śląskiego oraz powiatu raciborskiego.

Gmina Rudnik cechuje się wysokim udziałem procentowym ludności z wykształceniem podstawowym, nieukończonym i podstawowym ukończonym stanowiącym w sumie 58,1% mieszkańców gminy, co wyraźnie odbiega na niekorzyść od danych statystycznych dla całego województwa śląskiego. Jedyne podobieństwo, jakie można zaobserwować między gminą Rudnik a woj. śląskim dotyczy grup ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co obrazuje poniższe zestawienie:

T. 11. Podział ludności ze względu na wykształcenie w ujęciu procentowym

WYKSZTAŁCENIE	GMINA RUDNIK	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE
Wyższe	2,7 %	8,9 %
Policealne i średnie	13,5 %	31,7 %
Podstawowe ukończone	35,1 %	26,4 %
Podstawowe nieukończone; bez wykształcenia	23,0 %	6,2 %
Zasadnicze zawodowe	25,6 %	26,8 %

Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002. Urząd Statystyczny Katowice [s.41]

Tabela nr 12 obrazuje jak kształtuje się bezrobocie dla grup o określonym wykształceniu (dane na rok 2001r.)

T. 12. Gmina Rudnik – Bezrobotni zarejestrowani w 2001 roku

Ogółem	w tym kobiety	WYKSZTAŁCENIE				
		wyższe	Policealne, średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe, niepełne podstawowe
147	87	1	29	2	53	62

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.87]

Natomiast w roku 2002, zgodnie z danymi z przeprowadzonego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań wynika, że:

stopa bezrobocia dla gminy Rudnik wynosiła	-	14,0%
stopa bezrobocia dla woj. śląskiego wynosiła	-	20,8%
stopa bezrobocia dla Raciborza wynosiła	-	14,2%

Bardzo istotnym parametrem służącym do określenia struktury bezrobocia jest czas pozostawania bez pracy, co obrazuje Tabela nr 13.

T. 13. Gmina Rudnik – Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w 2001 roku

CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY				
3m-ce i mniej	3 - 6	6 – 12	12 - 24	Pow. 24
30	23	28	34	32

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.94]

Z danych statystycznych za rok 2002 wynika, że w gminie Rudnik 88,4% bezrobotnych w wieku 15 lat i więcej poszukuje pracy nie krócej niż 4 miesiące. Górna granica okresu poszukiwania pracy została określona jako 13 miesięcy i więcej.

II. 4. Infrastruktura techniczna.

Przez obszar gminy przebiegają drogi powiatowe (1496; 14602;14627;14623;14626; 14624; 14619; 14628; 14600, 14625; 14629) w kierunku: Racibórz, Opole, Kędzierzyn Koźle i droga wojewódzka DW 422 w kierunku: Kuźnia Raciborska, Łany, łącząc się z drogą krajową DK 45. Ogólna długość dróg powiatowych wynosi 44,7 km.

T. 14. Gmina Rudnik - wykaz dróg powiatowych w powiecie

Zadania operacyjne do „Strategii Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004-2015”

LP	NUMER DROGI	Nazwa (przebieg) drogi	Długość [km]
1	14-600	Grzegorzowie -Brzeźnica-Racibórz	5,2
2	14-602	Łańce-Pawłów	8,0
3	14-619	Rudnik (wieś)	2,0
4	14-623	Sławików-Grzegorzowice	3,3
5	14-624	Gacki-Brzeźnica	8,5
6	14-625	DK 49-Szonowice	2,6
7	14-626	Modzurów-Szonowice	1,7
8	14-627	Modzurów-granica wojew.	3,4
9	14-628	Strzybnik-Rudnik	3,4
10	14-629	Jastrzębie-Krowianki-Tłustomosty	2,3
11	14-696	Sławienko-Strzybniczek	4,3
		Razem gmina Rudnik:	44,7

Dane Urzędu Gminy

W układzie infrastruktury drogowej przewidywane jest utworzenie ścieżek rowerowych biegnących równoległe do wschodniej granicy gminy oraz innych ścieżek zaprojektowanych w centralnej i zachodniej części obszarów gminy.

W chwili obecnej na terenie gminy istnieje sieć wodociągowa zaspokajająca w pełni potrzeby mieszkańców. Do chwili obecnej nie ukończono budowy sieci kanalizacyjnych. Wyżej wymienione problemy obrazuje tabela nr 15. Natomiast z danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku, wynika, iż wodociągi publiczne podłączone zostały do 1051 budynków mieszkalnych.

T. 15. Gmina Rudnik – Wodociągi i kanalizacja w 2001 r.

Czynna sieć rozdzielcza w km.		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	
Wodociągi	Kanalizacja	Wodociągi	Kanalizacja
68,1	-	1074	-

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.104]

Istnieje możliwość wykorzystania gazu ziemnego jako głównego źródła zasilania dla całej gminy. Obecnie, aby przystąpić do realizacji tego zadania należy przygotować studium wykonalności tego przedsięwzięcia.

II. 5. Edukacja i opieka zdrowotna.

Na terenie gminy Rudnik działają placówki oświatowe obejmujące:

1. Szkolnictwo podstawowe

T. 16. Gmina Rudnik – Szkolnictwo podstawowe w roku szkolnym 2001/2002

SZKOŁY	Oddziały	Pomieszczenia do nauczania	Uczniowie	Absolwenci	Nauczyciele pełnozatrudnieni
5	23	35	383	72	72

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.131]

Adresy szkół:

- Szkoła Podstawowa w Brzeźnicy, ul. Kozielska 41;
- Szkoła Podstawowa w Gamowie, ul. Długa 51;
- Szkoła Podstawowa przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Rudniku, ul. Słoneczna 2;
- Szkoła Podstawowa przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Grzegorzowicach, ul. Powstańców Śląskich 22;
- Szkoła Podstawowa przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Szonowicach, ul. Marii Konopnickiej 2.

2. Szkolnictwo gimnazjalne

T. 17. Gmina Rudnik – Szkolnictwo Gimnazjalne w roku szkolnym 2001/2002

SZKOŁY	Oddziały	Pomieszczenia do nauczania	Uczniowie	Nauczyciele pełnozatrudnieni
3	9	11	188	4

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.43]

Adresy szkół:

- Gimnazjum przy ZSO Rudnik, ul. Słoneczna 2;
- Gimnazjum przy ZSO Grzegorzowice, ul. Powstańców Śląskich 22;

- Gimnazjum przy ZSO Szonowice, ul. Marii Konopnickiej 2.

Na obszarze gminy nie działają średnie szkoły ogólnokształcące, średnie zawodowe, placówki szkolnictwa specjalnego dla dzieci i młodzieży, szkoły policealne i pomaturalne.

3. Placówki przedszkolne

T. 18. Gmina Rudnik – Wychowanie przedszkolne w 2001 r.

PLACÓWKA	Miejsca	Oddziały	Przebywające dzieci	Nauczyciele pełnozatrudnieni
5	148	7	116	9

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.179]

Ilość miejsc w placówkach oświatowych w pełni zaspokaja potrzeby gminy w zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. Biorąc pod uwagę zmniejszanie się populacji gminy, władze gminy stają przed koniecznością dostosowania sieci oświatowej do malejącej liczby ludności i zmniejszającej się w związku z tym liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

W gminie działają trzy ośrodki zdrowia oraz jeden ośrodek pomocy społecznej w Rudniku; brak jest natomiast szpitala lub jego oddziału, oraz domu pomocy społecznej. Na terenie gminy działają punkty apteczne: w Rudniku i w Łubowicach. Zakres pomocy społecznej obrazuje Tabela nr 19.

T. 19. Gmina Rudnik – Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej

Ogółem (a)	W tym z zasiłków			Z ochrony macierzyństwa	Pomoc w formie usług
	Stałych	Okresowych (b)	Celowych i w naturze		
292	3	6	111	11	4

a) w pozycji ogółem, osoby liczone są jeden raz, bez względu na ilość i formę otrzymywanych świadczeń. W podziale na formy świadczeń, osoby, którym przyznano świadczenia mogą być wykazane kilkakrotnie.

b) bez zasiłków okresowych, gwarantowanych i zasiłków specjalnych, okresowych

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice

Liczbę pracowników medycznych służby zdrowia przedstawia Tabela nr 20.

T. 20. Gmina Rudnik – Pracownicy medyczni służby zdrowia

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH					NA 1000 LUDNOŚCI				
Lekarze	Lekarze Dentyści	Farmaceuci	Pielęgniarki	Położne	L	LD	F	Piel.	Poł.
3	1	-	6	1	0,6	0,2	-	1,1	0,2

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.187]

Problem z zapewnieniem dogodnego dostępu do placówek medycznych wynika z rozproszenia miejscowości gminy i związanych z tym trudności komunikacyjnych.

II. 6. Finanse Gminy.

Ogólne zasady gminnej gospodarki finansowej określa ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku / Dz. U. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami). Z zapisów ustawy wynika, że gmina prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, której podstawą jest uchwalany corocznie przez Radę Gminy budżet.

Wyszczególnienie dochodów gminy ze wskazaniem źródeł jest następujące:

- I. **Dochody własne**
- II. **Subwencja ogólna**
- III. **Dotacje celowe**

Istnieje wiele źródeł pozyskiwania dochodów przez jednostki samorządu terytorialnego. Czy uzyskane środki finansowe pozwalają na sfinansowanie w pełni wszystkich zadań własnych gminy? Odpowiedź na to pytanie zależy od bardzo wielu czynników. Przy przekonaniu, że środków finansowych dla realizacji zadań gminy jest zbyt mało, bardzo ważna jest umiejętność wykorzystania przez gminę środków finansowych uzyskanych chociażby z funduszy europejskich (po 1-szym maja 2004 roku).

W przekroju kilkuletnim dochody Gminy Rudnik kształtowały się następująco:

T. 21. Gmina Rudnik – dochody w latach w tys.zł

rok	1995	1997	1998	1999	2000	2002
dochody budżetu	5989	5948	5784	5420	5193	5974

Dane Urzędu Gminy

Dotychczas w gminie Rudnik sfinansowano zadania dotyczące popowodziowej odbudowy rowów i kanalizacji, budowy siedziby Straży Pożarnej oraz termomodernizacji budynków placówek oświatowych.

Większość wydatków ma jednak charakter wydatków bieżących.

Jak kształtował się dochód gminy Rudnik wg rodzajów w 2002 roku obrazuje tabela nr 22.

T. 22. Gmina Rudnik – Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego wg rodzajów w tys. zł

Ogółem	Udział w podatku dochodowym budżetu państwa			Podatek rolny	Dotacja			Subwencja ogólna	Środki na finansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł
	Razem	Od osób fiz.	Od osób praw.		Celowe z budżetu państwa	Otrzymane z fund. celowego	Celowe otrzymane na podst. Porozumień samorząd.		
5974,3	433,8	432,8	1,0	807,6	432,0	-	-	3174,4	8,9

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.311]

W innym ujęciu, widzimy jak rozłożyły się dochody z poszczególnych działów oraz ile w ogólnej wysokości dochodów stanowią dochody własne.

T. 23 Gmina Rudnik – Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego wg działów w tys. zł

Ogółem	Gosp. Komunalna i ochrona środowiska	Gospodarka mieszkaniowa	Oświata i wychowanie	Kultura i Ochrona dziedzictwa naturalnego	Ochrona zdrowia	Opieka społeczna	Kultura fizyczna i sport	Administracja publiczna
5974,3	97,8	49,2	31,7	-	68,5	232,5	-	64,3

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.298]

Wydatki w 2002 roku kształtują się na poziomie wyższym niż dochody, co przedstawia Tabela nr 24.

T. 24. Gmina Rudnik – Wydatki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego wg działów w tys. zł

OGÓŁEM	Gosp. Komunalna i ochrona środowiska	Gospodarka mieszkaniowa	Oświata i wychowanie	Kultura i Ochrona dziedzictwa naturalnego	Ochrona zdrowia	Opieka społeczna	Kultura fizyczna i sport	Administracja publiczna
6004,0	222,4	227,3	2688,6	206,3	126,9	1262,5	127,2	2163,5

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.320]

Struktura dochodów i wydatków gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca przedstawiona jest w tabeli nr 25.

T. 25 Gmina Rudnik – Dochody i wydatki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w zł.

GMINA	DOCHODY		WYDATKI		
	Ogółem	W tym dochody własne	Ogółem	Materiały i usługi	Wydatki majątkowe
RUDNIK	1114,2	444,0	1119,7	250,9	7,2

Rocznik Statystyczny 2002 tom II Statystyka gmin. Urząd Statystyczny Katowice [s.332]

Opisując stan zastany w sposób obiektywny, możemy następnie przejść do zdefiniowania możliwie wszystkich czynników mających wpływ na rozwój gminy, zarówno w układzie:

szanse – zagrożenia, jak i mocne strony – słabe strony, co stanowi niezbędny warunek do przeprowadzenia analizy SWOT.

III. Analiza SWOT/TOWS

Dla dokonania diagnozy pozycji strategicznej Gminy Rudnik, wykorzystano analizę SWOT/TOWS. Narzędzie to pozwala w efekcie końcowym na sformułowanie misji i wizji rozwojowej Gminy. Analiza (której nazwa jest angielskim skrótem od słów Strengths - silne strony, Weaknesses - słabości, Opportunities - szanse i Threats - zagrożenia) pozwala na wskazanie czynników determinujących rozwój podmiotu:

- czynników zewnętrznych względem Gminy: szans i zagrożeń,
- czynników wewnętrznych: mocnych i słabych stron Gminy,

oraz na zbadanie zależności między nimi w układach „od wewnątrz na zewnątrz” i „z zewnątrz do wewnątrz”.

III. 1. Czynniki analizy SWOT/TOWS

Do sporządzenia listy czynników wykorzystano metodę, polegającą na niezależnym sporządzeniu przez uczestników prac indywidualnych list proponowanych czynników, a następnie ich analizie, mającej na celu doprecyzowanie znaczenia czynników i redukcję elementów wspólnych na różnych listach.

Eksperti wskazali na następujące czynniki:

Atuty wyróżniające Gminę Rudnik (siły):

- Korzystne usytuowanie geograficzne i komunikacyjne gminy:
 - położenie w bliskim sąsiedztwie Raciborza – lokalnego ośrodka przemysłowego, oświatowego i kulturalnego,
 - położenie przy drodze krajowej 45 prowadzącej z Opola do Raciborza i dalej do przejścia granicznego w Chałupkach,
 - położenie blisko granicy z Republiką Czeską,
 - położenie nad Odrą.
- Dobrze rozwinięta wewnętrzna sieć drogowa.
- Wysokie walory środowiskowe, pozytywnie wyróżniające gminę w województwie śląskim:

- duża ilość obszarów o wysokich walorach przyrodniczo – krajobrazowych,
 - bardzo dobre gleby najwyższych klas bonitacyjnych,
 - duża powierzchnia zwartych obszarów rolnych,
 - niewielki stopień degradacji przemysłowej środowiska,
 - łatwo dostępne atrakcyjne tereny rekreacyjno-turystyczne,
 - sprzyjające warunki dla rozwoju agroturystyki.
- Tradycyjne śląskie wartości cechujące społeczność lokalną:
 - pracowitość mieszkańców,
 - przywiązanie do swojej małej ojczyzny,
 - zachowane i kultywowane cenne tradycje śląskie – stroje ludowe, pielęgnowanie gwary i piosenek śląskich,
 - estetyka obejść,
 - Silne wspólnoty parafialne i organizacje mniejszościowe.
 - Dobry dostęp do służby zdrowia.
 - Rosnąca ranga gminy jako ośrodka kulturalnego (Górnośląskie Centrum Kultury i Spotkań im. J. von Eichendorffa).
 - Ogromny potencjał dla rozwoju kultury – tereny znaczących wykopalisk archeologicznych.
 - Rosnąca aktywność gminy skierowana na wykorzystywanie szans stwarzanych przez integrację z UE.
 - Wydzielone w gminie tereny inwestycyjne oraz wolne atrakcyjne środowiskowo obszary dla realizacji budownictwa jednorodzinnego.
 - Przychylność samorządu dla mieszkańców oraz ich działalności gospodarczej.
 - Zadowalający poziom bezpieczeństwa publicznego.
 - Prężnie działające kluby sportowe.
 - Wysoka kultura rolna.
 - Znaczna powierzchnia obszarów, na których możliwa jest produkcja zdrowej żywności.
 - Wysoka kultura pracy.

Słabe strony gminy hamujące jej rozwój i obniżające satysfakcję mieszkańców z życia w gminie (słabości):

- Wyludnianie gminy – migracje mieszkańców do ośrodków miejskich.

- Emigracja sezonowa mieszkańców za granicę w poszukiwaniu pracy.
- Wzrost bezrobocia związany z problemami rolnictwa.
- Brak wyraźnej specjalizacji produkcji rolnej – rolnictwo gminy nie jest kojarzone z żadnym charakterystycznym produktem.
- Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych.
- Problemy z gruntami Skarbu Państwa będącymi w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych.
- Niedostateczne zabezpieczenie przeciwpowodziowe na terenie gminy.
- Niezadowalający stan i braki w sieci kanalizacyjnej i gazowej.
- Drogi o niezadowalającym stanie technicznym.
- Brak stałej przeprawy na Odrze (mostu).
- Duża liczba dzikich wysypisk śmieci.
- Uciążliwy poziom niskiej emisji.
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.
- Mały potencjał i aktywność środowisk społecznych.
- Słabe wykształcenie ludności.
- Niska dostępność kultury.
- Zmniejszenie roli Raciborza jako głównego obszaru zatrudnienia.
- Słabo rozwinięta baza sportowa i kulturalna.
- Niska aktywność sportowa mieszkańców gminy.
- Brak rozwiniętej bazy turystyczno-rekreacyjnej gminy.
- Brak wydzielonych w gminie stref aktywności gospodarczej.
- Słabe powiązanie komunikacyjne pomiędzy wschodnią (nadodrzańską) a zachodnią częścią gminy.
- Bliżej nieokreślony wizerunek gminy – słaba znajomość atutów gminy w regionie.
- Negatywne strony śląskiej mentalności mieszkańców: zachowawcze postawy, unikanie ryzyka, brak otwarcia na nowe szanse.
- Spadek popytu wewnętrznego, zwłaszcza na usługi wyższego rzędu.
- Niewystarczające środki finansowe gminy na realizację większych inwestycji.
- Intensyfikacja patologii społecznych przy ograniczonych możliwościach ich rozwiązywania.
- Utrudniony start życiowy młodzieży – problemy charakterystyczne dla ośrodków wiejskich.

- Stopniowa dewastacja obiektów historycznych.
- Brak zorganizowanego systemu promocji gminy.

Szanse tworzone dla rozwoju gminy przez otoczenie:

- Integracja Polski z Unią Europejską:
 - dostępność unijnych środków pomocowych,
 - pozytywne efekty zaniku południowej granicy naszego państwa.
- Rosnące zainteresowanie osiedlaniem się na terenach wiejskich.
- Utrzymujący się w Polsce wzrost gospodarczy.
- Sformułowanie w powiecie raciborskim strategii rozwoju pozwalającej koordynować rozwój gminy z rozwojem sąsiednich miejscowości i podejmować wspólne inicjatywy w skali ponadgminnej.
- Tendencje do powrotu mieszkańców z zagranicy.

Zagrożenia jakie dla rozwoju gminy stwarza otoczenie:

- Restrukturyzacja rolnictwa skutkująca upadkiem małych gospodarstw i spadkiem liczby miejsc pracy w rolnictwie.
- Wzrost importu produktów żywnościowych.
- Niestabilność polityki państwa (zmiany przepisów prawnych) w odniesieniu do:
 - samorządów lokalnych,
 - małych i średnich przedsiębiorstw,
 - rolnictwa.
- Nieproporcjonalny wzrost zakresu zadań samorządów lokalnych w stosunku do uzyskiwanego zasilania finansowego.
- Obserwowany w kraju proces ubożenia mieszkańców wsi.
- Ceny nośników energii utrudniające proekologiczne zachowania (problemy z wyeliminowaniem niskiej emisji).
- Ograniczenia połączeń wprowadzane przez organizatorów transportu publicznego (PKS, MPK).
- Wpływ prymitywnych, demoralizujących wzorców z mediów, podatność na wpływy „kultury obcej” (zwłaszcza młodzieży).

Każdemu zaproponowanemu czynnikowi nadano wagę, poczynając od 0 (czynnik nieistotny dla rozwoju Gminy Rudnik), 1 (przeciętne znaczenie) lub 2 (czynnik istotny). Ostateczną listę czynników analizy SWOT/TOWS utworzyły te elementy, których średnia waga wyniosła co najmniej 1.

Symbol	MOCNE STRONY	Symbol	SŁABE STRONY
MS 1	Przodująca gmina w Subregionie Zachodnim pod względem ilości gleb I i II klasy	SS 1	Niski poziom wykształcenia mieszkańców i bazy oświatowej
MS 2	Kultywowanie tradycyjnych wartości śląskich (pracowitość, przywiązanie i identyfikowanie się z tzw. „małą ojczyzną”)	SS 2	Wyludnienie wsi (ucieczka młodych mieszkańców gminy)
MS 3	Walory środowiskowe i krajobrazowe	SS 3	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
MS 4	Unikalne stanowiska archeologiczne i obiekty zabytkowe	SS 4	Brak odpowiedniej infrastruktury komunalnej (gospodarka odpadami, ściekami, ochrona przeciwpowodziowa
Symbol	SZANSE	Symbol	ZAGROŻENIA
SZ 1	Bliskość aglomeracji rybnickiej, ostrawskiej i górnośląskiej	ZA 1	Zagrożenie powodzią
SZ 2	Polityka rozwoju wsi związana z akcesją Polski do UE	ZA 2	Niestabilność prawa w Polsce
SZ 3	Proces integracji w ramach Subregionu Zachodniego	ZA 3	Niewłaściwe rozwiązania dotyczące zarządzania znacznym arealem gruntów Gminy (grunty SP pod zarządkiem ANR w Opolu)
SZ 4	Rosnące zapotrzebowanie na żywność ekologiczną		
SZ 5	Rosnące zainteresowanie agroturystyką i rekreacją na terenach wiejskich		

III. 2. Macierz SWOT/TOWS

Do badania zależności między czynnikami wykorzystuje się macierze SWOT i TOWS, w których można dokonać analizy dla każdej kombinacji czynników wewnętrznych z zewnętrznymi:

macierz SWOT

		czynniki zewnętrzne	
		szanse	zagrożenia
czynniki wewnętrzne	mocne strony		
	słabe strony		

macierz TOWS

		czynniki wewnętrzne	
		mocne strony	słabe strony
czynniki zewnętrzne	szanse		
	zagrożenia		

Macierz **SWOT** służy do badania wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne, co można sprowadzić do próby odpowiedzi na pytania:

- czy mocne strony pozwalają wykorzystać rodzące się szanse?
- czy słabości nie pozwalają wykorzystać szans?
- czy mocne strony dają odpór zagrożeniom?
- czy słabości wzmocnią niekorzystne oddziaływanie zagrożeń?

Z kolei macierz **TOWS** odpowiada podejściu „z zewnątrz do wewnątrz”, gdzie wskazuje się odpowiedzi na pytania:

- czy zagrożenia osłabiają mocne strony?
- czy sposobności potęgują mocne strony?
- czy zagrożenia spotęgują słabe strony?
- czy szanse pozwalają przezwyciężyć słabości?

Do określania siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku,

1 - przeciętna zależność,

2 - silna zależność

Macierze wypełniono w grupach i uzyskano następujące wyniki:

Macierz SWOT

		szanse					zagrożenia					
		1	2	3	4	5	Σ	1	2	3	Σ	ΣΣ
mocne strony	1	1	1	2	2	0	6	0	0	0	0	6
	2	1	0	0	0	2	3	0	0	0	0	3
	3	1	0	2	1	2	6	0	0	0	0	6
	4	0	0	1	0	2	3	0	0	0	0	3
Σ		3	1	5	3	6	18	0	0	0	0	18
słabe strony	1	0	1	1	1	2	5	0	0	1	1	6
	2	0	1	1	1	1	4	0	0	1	1	5
	3	0	1	0	1	1	3	0	0	0	0	3
	4	1	1	0	1	1	4	2	0	0	2	6
Σ		1	4	2	4	5	16	2	0	2	4	20
ΣΣ		4	5	7	7	11	34	2	0	2	4	38

Macierz TOWS

		<i>mocne strony</i>				<i>słabe strony</i>						
		1	2	3	4	Σ	1	2	3	4	Σ	ΣΣ
szanse	1	2	2	2	2	8	2	2	2	1	7	15
	2	2	1	2	2	7	1	1	1	2	5	12
	3	1	1	1	2	5	1	1	0	1	3	8
	4	2	0	0	0	2	0	2	2	0	4	6
	5	0	2	2	2	6	0	2	1	1	4	10
	Σ	7	6	7	8	28	4	8	6	5	23	51
zagrożenia	1	2	0	2	2	6	0	2	0	0	2	8
	2	0	0	0	1	1	1	1	1	2	5	6
	3	2	0	1	0	3	0	2	0	1	3	6
	Σ	4	0	3	3	10	1	5	1	3	10	20
	ΣΣ	11	6	10	11	38	5	13	7	8	33	71

Porównanie sum odpowiednich ćwiartek macierzy pozwala znaleźć odniesienie sytuacji Gminy w macierzy wyborów strategicznych (przez wskazanie ćwiartek dominujących i odpowiadających im postulowanych charakterów strategii rozwoju):

	<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
Szanse	Strategia dynamiczna (maxi - maxi)	Strategia konkurencji (mini - maxi)
	<i>Wykorzystanie szans przy pomocy mocnych stron</i>	<i>Przewyciężanie słabości w celu wykorzystania szans</i>
Zagrożenia	Strategia konserwatywna (maxi - mini)	Strategia defensywna (mini - mini)
	<i>Wykorzystanie mocnych stron, aby poradzić sobie z zagrożeniami lub żeby ich unikać</i>	<i>Redukcja lub likwidacja</i>

III.3. Rozstrzygnięcia analizy SWOT/TOWS

Macierz wyborów strategicznych dla Gminy Rudnik przedstawia się następująco:

	Mocne strony	Słabe strony
Szanse	46 (18+28)	39 (16+23)
Zagrożenia	10 (0+10)	14 (4+10)

Na podstawie analizy SWOT/TOWS można stwierdzić, iż strategia dla Gminy Rudnik będzie wypadkową dwóch strategii, strategii dynamicznej oraz strategii konkurencji.

Polegać będzie więc na:

- wykorzystaniu szans przy pomocy mocnych stron

oraz

- przewyżczeniu słabości w celu wykorzystania szans

Dla wskazania najważniejszych czynników, istotnych dla realizacji strategii, poniżej podano sumy ich wag:

Symbol	MOCNE STRONY	Symbol	SŁABE STRONY
MS 1 17	Największa gmina w Subregionie Zachodnim pod względem ilości gleb I i II klasy	SS 1 11	Niski poziom wykształcenia mieszkańców i bazy oświatowej
MS 2 9	Kultywowanie tradycyjnych wartości śląskich (pracowitość, przywiązanie i identyfikowanie się z tzw. „małą ojczyzną”)	SS 2 18	Wyludnienie wsi (ucieczka młodych mieszkańców gminy)

MS 3 16	Walory środowiskowe i krajobrazowe	SS 3 10	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
MS 4 14	Unikalne stanowiska archeologiczne i obiekty zabytkowe	SS 4 14	Brak odpowiedniej infrastruktury komunalnej (gospodarka odpadami, ściekami, ochrona przeciw- powodziowa)
Symbol	SZANSE	Symbol	ZAGROŻENIA
SZ 1 19	Bliskość aglomeracji rybnickiej, ostrawskiej i górnośląskiej	ZA 1 10	Zagrożenie powodzią
SZ 2 17	Polityka rozwoju wsi związana z akcesją Polski do UE	ZA 2 6	Niestabilność prawa w Polsce
SZ 3 15	Proces integracji w ramach Subregionu Zachodniego	ZA 3 8	Niewłaściwe rozwiązania dotyczące zarządzania znacznym arealem gruntów Gminy (grunty SP pod zarządem ANR w Opolu)
SZ 4 13	Rosnące zapotrzebowanie na żywność ekologiczną		
SZ 5 21	Rosnące zainteresowanie agroturystyką i rekreacją na terenach wiejskich		

Zdefiniowanie charakteru nadawanego strategii oraz kluczowych czynników stanowi podstawę do programowania rozwoju przez określenie misji Gminy, wizji rozwojowej oraz celów strategicznych.

IV. Misja Gminy.

Poprzez misję Gminy rozumie się najbardziej ogólny cel, który Gmina chce osiągnąć. Jest to szczególny powód, dla którego podejmowane są różnorakie działania.

Misja Gminy Rudnik brzmi następująco:

„PIELĘGNUJEMY TRADYCJĘ, TWORZYMY POMYŚLNAJĄ PRZYSZŁOŚĆ”

V. Wizja rozwoju Gminy.

Poprzez wizję rozwoju rozumie się zwykle zakładany, pożądaný stan docelowy określonego systemu – w tym przypadku Gminy Rudnik .

Wizja jest pewnym wzorcem, do którego system ma się upodobnić, jest zadaniem, które należy zrealizować. Wizja to również określenie, na czym ma polegać sukces realizacji misji Gminy.

Wizja rozwoju Gminy Rudnik :

Gmina Rudnik:

- gminą z własną historią i tradycją
- gminą szans dla ludzi młodych i aktywnych
- gminą zrównoważonego rozwoju
- gminą nowoczesnego rolnictwa

VI. Cele strategiczne i operacyjne.

Zasadnicze cele strategiczne rozwoju (cele pierwszego rzędu) – to cele wynikające z wizji rozwoju, będące jej konkretyzacją (rozwinieniem). Cele te **wyznaczają kierunek działania** podmiotów życia gospodarczego, w tym przypadku Gminy. Są to cele długookresowe określające, co można obecnie poprawić, aby zwiększyć przyszłe

możliwości i zapewnić konkurencyjność danego podmiotu w dłuższym horyzoncie czasowym.

Cele operacyjne (cele drugiego rzędu) - stanowią rozwinięcie, a ich realizacja warunkiem osiągnięcia zasadniczych celów strategicznych, charakteryzują się także krótszym od tych ostatnich horyzontem czasowym. Powinny one zostać sprecyzowane w taki sposób, aby były osiągalne i mierzalne. Uporządkowanie tych celów daje możliwość wariantowania strategii rozwoju. Konkretyzacją celów strategicznych drugiego rzędu są programy i składające się na nie przedsięwzięcia (zadania do realizacji).

W wyniku prac grup eksperckich określono zarówno cele strategiczne jak i cele operacyjne.

Poniżej przedstawiono ich hierarchię.

Cel strategiczny I.

Rozwój rolnictwa i ogrodnictwa.

Cele operacyjne :

- I.1. Wypromowanie marki rudnickiej .**
- I.2. Wzrost efektywności produkcji rolnej.**

Gmina Rudnik jest gminą typowo rolniczą. Podstawowymi problemami rolnictwa są bardzo duże trudności w zbyciu produktów rolniczych i niska opłacalność produkcji rolniczej. Dużym problemem jest także niski poziom kwalifikacji zawodowych ludności rolniczej i stosunkowo duże zatrudnienie w tym sektorze (ukryte bezrobocie).

W zasobach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa znajduje się znaczna część użytków rolnych Gminy. W opinii liderów gminy znacznie efektywniej wykorzystywane są te grunty rolne, którymi władają rolnicy indywidualni. Integracja polskiego rolnictwa z Unią Europejską stawia przed rolnictwem nowe wyzwanie – podołać konkurencji na Wspólnym Rynku. Dlatego konieczne są zmiany agrarne prowadzące do powiększenia powierzchni gospodarstw rolnych i ich modernizacja.

Jednym ze sposobów zwiększania dochodów ludności rolniczej jest wprowadzenie pracochłonnych kierunków produkcji, co pozwoli na zagospodarowywanie tzw. ukrytego bezrobocia. Takie możliwości zapewnia uprawa warzyw i ogrodnictwo.

Poprawa konkurencyjności rolnictwa gminy i usprawnienie zbytu płodów rolnych będzie możliwe tylko wówczas, gdy producenci rolni zorganizują się w **grupy producenckie**. Współpraca rolników w ramach jednej grupy zaowocuje poprawą jakości produktów oraz spowoduje zmniejszenie kosztów produkcji. Surowce o wyższej jakości odpowiednio przygotowane do sprzedaży ułatwią zbyt.

Cel strategiczny II.

Rozwój i tworzenie MŚP.

Cele operacyjne:

II.1. Tworzenie miejsc pracy w przetwórstwie, usługach i innych.

II.2. Tworzenie mechanizmów zachęcających do inwestowania .

Słabo rozwinięta działalność gospodarcza skutkuje między innymi niskim dochodem własnym gminy. Rozbudowa istniejących i tworzenie nowych małych i średnich przedsiębiorstw stanowi, w opinii liderów społeczności gminy, podstawowe zadanie w strategii rozwoju gminy.

Tylko poprzez rozwój działalności gospodarczej możliwe jest osiągnięcie wyższego standardu życia ludności gminy. Podstawową formą pomocy mieszkańcom gminy w rozwoju działalności gospodarczej będzie utworzenie Gminnego Centrum Doradztwa, zajmującego się szeroko pojętym doradztwem gospodarczym. Zadaniem ośrodka przedsiębiorczości będzie pomoc osobom fizycznym w załatwianiu spraw formalnych związanych z tworzeniem podmiotów gospodarczych, prowadzeniem marketingu, a także koordynowanie wszelkich szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji mieszkańców gminy.

Samorząd gminy powinien ustanowić system preferencji i ulg dla nowych podmiotów gospodarczych.

Osiągnięcie celu – rozwój działalności gospodarczej w gminie – wymaga sprawnej promocji gminy w Subregionie Zachodnim, kraju a także za granicą. W celu pozyskania inwestorów zewnętrznych oraz klientów konieczna jest popularyzacja walorów gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych gminy. Działania promocyjne powinny zachęcać przedsiębiorców do budowania tutaj nowych podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny III.

Rozwój turystyki i rekreacji.

Cele operacyjne:

III.1. Rozwój agroturystyki.

III.2. Wyeksponowanie spuścizny historycznej i kulturowej .

III.3. Stworzenie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.

Tereny Gminy Rudnik wyróżniają się bardzo bogatymi zasobami środowiska naturalnego (lasy i rzeki) oraz atrakcyjnym ukształtowaniem krajobrazu. Dodatkowym walorem gminy jest niska gęstość zaludnienia, czyste powietrze, cisza oraz lokalizacja licznych zespołów pałacowo-parkowych i atrakcji archeologicznych. Potencjał ten nie jest wystarczająco wykorzystywany jako miejsce rekreacji dla mieszkańców okolicznych miast. Rozwój różnych form usług rekreacyjnych i turystycznych może w istotnym stopniu przyczynić się do aktywizacji gospodarczej mieszkańców gminy. Pobyty w gminie licznych gości z miast wpłyną na rozbudowę usług rynkowych.

Gmina turystyczna powinna zadbać o stworzenie częstych okazji (jarmarki, targi) do zbytu swych produktów, głównie płodów rolnych.

Gmina ma bardzo dobre warunki dla rozwoju działalności gospodarczej w dziedzinie turystyki. Cenne zasoby środowiska przyrodniczego muszą być chronione między innymi poprzez stworzenie odpowiednich warunków dla przybywających do gminy gości. Chodzi

tu o wydzielenie terenów na pola namiotowe i biwakowe, pobudowanie parkingów, oznakowanie szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych oznakowanie obszarów prawnie chronionych, wybudowanie obiektów sportowych. Stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla turystyki w gminie podniesie poziom usług turystycznych oraz zwiększy zainteresowanie gminą.

Położenie poszczególnych gospodarstw i wsi oraz całej gminy czyni z tego terenu atrakcyjne miejsce na działalność agroturystyczną.

Cel strategiczny IV.

Zrównanie szans i poziomu życia ludności wiejskiej i miejskiej.

Cele operacyjne:

IV.1. Dostosowanie infrastruktury komunalnej gminy do potrzeb mieszkańców.

IV.2. Dbłość o zdrowie i oświatę.

IV.3. Budowa społeczeństwa informacyjnego.

IV.4 Lepszy dostęp do kultury i sportu.

IV.5. Poprawa dostępności komunikacji osobowej.

Odrobienie zapóźnienia cywilizacyjnego, zwiększenie komfortu życia, podwyższenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, wymaga rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Jedną z dróg realizowania funkcji gospodarczych i wzmacniania więzi społecznych jest komunikacja informatyczna. Niezbędnym staje się zapewnienie mieszkańcom gminy lepszego dostępu do zdobyczy współczesnej techniki takich jak telefonia komórkowa i internet (dostępny dla ogółu mieszkańców w świetlicach, bibliotekach i ośrodkach doradztwa).

Priorytetem jest również zachęcanie zwłaszcza młodzieży do aktywności sportowej. By to było możliwe niezbędne jest podjęcie działań w kierunku budowy nowoczesnej sali gimnastycznej oraz boisk i innych obiektów sportowych w każdej wsi.

Odpowiednia infrastruktura sportowa zachęci również inwestorów i turystów do odwiedzania gminy i korzystania z jej oferty.

Cel strategiczny V.

Aktywizacja mieszkańców w sferze życia społecznego w gminie.

Cele operacyjne :

- V.1. Dbłość o ludzi starszych, samotnych i niepełnosprawnych.**
- V.2. Pielęgnowanie tradycji lokalnych, w tym kultywowanie wartości śląskich w celu integracji mieszkańców gminy.**

W gminie niezwykle mocno funkcjonuje przywiązanie do tradycyjnych wartości śląskich. Ich kultywowanie staje się jedną z podstawowych potrzeb mieszkańców. By jednak było możliwe niezbędne jest stworzenie stosownego zaplecza dla spotkań, targów, festynów itp.

Każdemu celowi strategicznemu przypisano miernik lub mierniki pozwalające ocenić stopień osiągania celów.

Tabela prezentuje zestaw mierników:

Cele operacyjne – drugiego rzędu	Mierniki
Wypromowanie marki rudnickiej	% wzrostu dochodów ze sprzedaży płodów rolnych
Wzrost efektywności produkcji rolnej	% wzrostu dochodów ze sprzedaży płodów rolnych
Tworzenie miejsc pracy w przetwórstwie usługach i innych	ilość miejsc pracy

Tworzenie mechanizmów zachęcających do inwestowania	ilość firm
Rozwój agroturystyki	ilość zarejestrowanych turystów
Wyeksponowanie spuścizny historycznej i kulturowej	0-1 realizacja zadań
Stworzenie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	ilość zarejestrowanych turystów
Dostosowanie infrastruktury komunalnej gminy do potrzeb mieszkańców	poziom zadowolenia mieszkańców
Dbłość o zdrowie i oświatę	poziom zadowolenia mieszkańców
Budowa społeczeństwa informacyjnego	ilość punktów dostępu do informacji
Lepszy dostęp do kultury i sportu	poziom zadowolenia mieszkańców
Poprawa dostępności komunikacji osobowej	częstotliwość kursowania środków transportu
Dbłość o ludzi starszych, samotnych i niepełnosprawnych	średnia przeżywalność
Pielęgnowanie tradycji lokalnych, w tym kultywowanie wartości śląskich w celu integracji mieszkańców gminy	ilość imprez

VII. Zasady monitoringu.

Zasada ciągłości procesu planowania działań wymusza ustanowienie mechanizmu, który pozwoli na bieżącą ocenę postępu prac wdrożeniowych oraz okresową weryfikację realizowanego planu.

VII.1. Cele monitoringu.

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych i jakościowych zmian wybranych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności systemu, a także jego kontrolę i zmianę (tam gdzie to jest konieczne) .

Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów, a także poziomu ich osiągnięcia.

- Monitoring służyć ma ściśle określonej celowi, jakim jest ocena efektywności działań i wspomaganie zarządzania.
- Monitoring ma służyć ściśle określonym odbiorcom, jakimi w przypadku gminy będą Rada i Wójt oraz pracownicy kierowniczego szczebla struktur gminnych
- Wyniki monitoringu mogą, a wręcz powinny zostać wykorzystane w procesie komunikacji społecznej – dzięki nim społeczność lokalna, rozumiana jako mieszkańcy gminy, uzyska bieżącą informację o sytuacji gminy.

VII.2. Organizacja monitoringu.

Dla właściwego przebiegu monitoringu, konieczne jest wyłonienie sprawnej struktury organizacyjnej i określenie reguł jej funkcjonowania tj. przypisania określonych zadań.

Podstawową jednostką odpowiedzialną za realizację Strategii jest Wójt Gminy.

W tym kontekście do jego zadań będzie należało:

1. Zarządzanie realizacją Strategii.
2. Przygotowanie rocznych projektów realizacyjnych zadań i planowanych budżetów oraz przedstawienie ich do zatwierdzenia Radzie Gminy.
3. Koordynacja i kontrola prawidłowości realizacji zadań.
4. Zarządzanie środkami finansowymi przeznaczonymi w budżecie gminy na realizację Strategii oraz środków pozyskanych na ten cel ze źródeł zewnętrznych (w tym pomocowych) .
5. Przedstawianie Radzie Gminy, co najmniej raz w roku do 31 grudnia, raportu z realizacji Strategii i poszczególnych zadań przyjętych w rocznych projektach realizacyjnych.

6. Prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych związanych z realizacją zadań.

W realizację Strategii zostaną włączone wszystkie jednostki organizacyjne Urzędu Gminy . Podstawową rolę spełniać jednak będzie specjalnie do tego celu stworzona komórka (stanowisko ds. analiz i monitoringu).

Prowadzenie monitoringu powinno polegać na:

- zbieraniu danych i informacji (stanowisko ds. analiz i monitoringu)
- analizie danych (stanowisko ds. analiz i monitoringu)
- przygotowaniu raportów (stanowisko ds. analiz i monitoringu)
- ocenie wyników polegającej na porównaniu rezultatów z założeniami (Wójt).

W przypadku oceny pozytywnej proces jest kontynuowany , **w przypadku oceny negatywnej należy:**

- zidentyfikować odchylenia (stanowisko ds. analiz i monitoringu)
- zanalizować przyczyny odchyleń (stanowisko ds. analiz i monitoringu)
- zaplanować korekty (Wójt z odpowiednimi komórkami Urzędu Gminy)
- przyjąć korekty (Wójt lub Rada Gminy)
- wdrożyć korekty (Wójt)

Strategia rozwoju jako element planowania rozwoju lokalnego powinna mieć charakter dynamiczny.

Przyjęcie takiego założenia spowoduje, że strategia będzie dokumentem przystającym do otaczającej i zmieniającej się rzeczywistości oraz efektywnym narzędziem planowania rozwoju.

VII. Możliwości pozyskania środków finansowych na realizację zadań wynikających ze strategii.

Rodzaje źródeł finansowania.

Źródła finansowania inwestycji prowadzonych na terenie gminy, można podzielić na trzy grupy:

- publiczne - np. pochodzące z budżetu państwa (w tym środki unijne), miasta lub gminy lub pozabudżetowych instytucji publicznych
- prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych
- prywatno-publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy

Wśród źródeł finansowania na szczególną uwagę zasługują środki wyasygnowane przez Unię Europejską.

Instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej są Fundusze Strukturalne i Inicjatywy Wspólnotowe. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Dla terenów wiejskich możliwe jest pozyskanie środków m.in. z:

- Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej
- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- Inicjatywy LEADER – wspomagającej wdrażanie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich.
- Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich 2004-2006

Program operacyjny wdrażany będzie na terenie całego kraju w latach 2004 – 2006, przy założeniu, że realizacja płatności odbywać się będzie do końca 2008 roku. Źródłem finansowania będą środki publiczne: budżetu państwa, budżetów samorządów regionalnych i lokalnych oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie Sekcja Orientacji (EAGGF), jak również środki inwestorów prywatnych. Niezależnym dokumentem programowym, w stosunku do Sektorowego Programu Operacyjnego pt. „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”, będzie Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (Rural Development Plan), współfinansowany przez Sekcję Gwarancji EAGGF (z części budżetu UE przeznaczonej na Rozwój obszarów wiejskich). W ramach tego programu wdrażane będą takie działania jak: renty strukturalne, programy rolnośrodowiskowe, zalesianie gruntów rolnych, płatności dla terenów trudnych dla gospodarki rolnej, płatności dla gospodarstw niskotowarowych,

wsparcie dostosowań do standardów Wspólnotowych, grupy producenckie oraz pomoc techniczna. Działania wdrażane w ramach obydwu programów będą kompatybilne i będą się wzajemnie uzupełniały w ramach nadrzędnego celu, jakim jest rozwój obszarów wiejskich.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oznacza szansę na zdynamizowanie procesów rozwoju społeczno - gospodarczego kraju, obejmujących także przekształcenia struktur rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz poprawę warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej na terenach wiejskich.

- ZPORR – Zintegrowany Program Operacyjny –Rozwój Regionalny ,w ramach którego można realizować cztery priorytety:

- I. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów.
- II. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach.
- III. Rozwój lokalny.
- IV. Pomoc techniczna.

Istnieje również szereg instytucji udostępniających poprzez banki komercyjne kredyty dla obszarów wiejskich.

Należą do nich między innymi:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencja Nieruchomości Rolnych,
- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej,
- Fundusz Współpracy,
- Fundacja Wspomagania Wsi,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusz Mikro.

**Zadania operacyjne do
„Strategii Rozwoju Gminy Rudnik na lata 2004-2015”**

Cel I.**Rozwój rolnictwa i ogrodnictwa.**

Cele drugiego rzędu :

I.1. Wypromowanie marki rudnickiej .

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
I.1 Z-1	Wspieranie projektów specjalizacji gospodarstw rolnych i ogrodniczych	sukcesywnie począwszy od 2004
I.1 Z-2	Prezentowanie produktów na promocyjnych i handlowych targach i ekspozycjach krajowych oraz zagranicznych, prezentacja w Internecie oraz wykorzystanie innych kanałów dotarcia do potencjalnych klientów	od 2005 r.
I.1 Z-3	Stworzenie oferty produktowej dla partnerów zagranicznych, wykorzystującej przygraniczne położenie gminy	sukcesywnie począwszy od pierwszej oferty
I.1 Z-4	Nawiązanie stałej współpracy z instytucjami zajmującymi się certyfikacją żywności	sukcesywnie
I.1 Z-5	Organizacja Targów Żywności Rudnickiej wraz z imprezami towarzyszącymi	od 2006r. corocznie

I.2. Wzrost efektywności produkcji rolnej.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
I.2 Z-1	Wspieranie dążenia rolników indywidualnych do powiększania areалу gruntów uprawnych	sukcesywnie
I.2 Z-2	Wspieranie ograniczania rozdrobnienia gospodarstw poprzez powstawanie miejsc pracy poza rolnictwem	sukcesywnie

I.2 Z-3	Popieranie rozwoju usług na rzecz rolnictwa z naciskiem na usługi edukacyjne i doradcze	sukcesywnie
I.2 Z-4	Wspieranie tworzenia grup producenckich	sukcesywnie
I.2 Z-5	Wspieranie instytucjonalnych form doradztwa dla rolników i uczestników obrotu rolnego poprzez utworzenie Gminnego Centrum Doradztwa	Od 2004r.

Cel II.

Rozwój i tworzenie MŚP.

Cele drugiego rzędu:

II.1. Tworzenie miejsc pracy w przetwórstwie, usługach i innych.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
II.1 Z-1	Utworzenie stref aktywności gospodarczej w miejscach po byłych PGR-ach: w Rudniku, Brzeźnicy i Szonowicach	2004-2006
II.1 Z-2	Poszerzenie terenu inwestycyjnego wokół DK-45 dla zwiększenia aktywności gospodarczej	2004-2006

II.2. Tworzenie mechanizmów zachęcających do inwestowania .

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
II.2 Z-1	Wspieranie systemu kapitałowej i instytucjonalnej pomocy dla MŚP w celu absorpcji środków unijnych	2004-2015
II.2 Z-2	Udostępnianie inwestorom nieruchomości gminy na preferencyjnych warunkach	sukcesywnie
II.2 Z-3	Utworzenie Gminnego Centrum Doradztwa, zajmującego się szeroko pojętym doradztwem gospodarczym dla mieszkańców gminy i inwestorów zewnętrznych.	od 2004
II.2 Z-4	Pozyskanie terenów pod osadnictwo poprzez wykupienie działek od Skarbu Państwa, podniesienie	2004-2006

	ich wartości i sprzedaż pod nowe osadnictwo	
--	---	--

Cel III.

Rozwój turystyki i rekreacji.

Cele drugiego rzędu:

III.1. Rozwój agroturystyki.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
III.1 Z-1	Organizacja szkoleń dot. przekwalifikowania gosp. rolnych na agroturystyczne (Gminne Centrum Doradztwa)	2004-2006
III.1 Z-2	Promocja oferty agroturystycznej poprzez udostępnienie stron internetowych Urzędu Gminy	sukcesywnie począwszy od pierwszej oferty w 2004r.
III.1 Z-3	Wydanie opracowań dot. walorów krajobrazowych, historycznych, rekreacyjnych i kulturowych gminy	2004-2008

III.2. Wyeksponowanie spuścizny historycznej i kulturowej .

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
III.2 Z-1	Inwentaryzacja istniejących obiektów pałacowo-parkowych wykonana w ramach warsztatów studenckich	2004-2005
III.2 Z-2	Utworzenie skansenu kultury łużyckiej na terenach wykopalisk w Łubowicach, wraz z infrastrukturą towarzyszącą	2006-2015
III.2 Z-3	Utworzenie muzeum eksponującego dziedzictwo historyczno - kulturowe gminy (Izba Pamięci J. Eichendorffa, biskupa Gawliny, wystawy tematyczne)	2008-2015

III.3. Stworzenie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
III.3 Z-1	Budowa ścieżek rowerowych i dydaktycznych	2005-2012
III.3 Z-2	Udostępnianie turystom infrastruktury sportowo-rekreacyjnej gminy	sukcesywnie

Cel IV.

Zrównanie szans i poziomu życia ludności wiejskiej i miejskiej.

Cele drugiego rzędu:

IV.1. Dostosowanie infrastruktury komunalnej gminy do potrzeb mieszkańców.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
IV.1 Z-1	Budowa i modernizacja dróg oraz oświetlenia ulicznego, budowa chodników dla pieszych, placów parkingowych i zieleńców	2005-2008
IV.1 Z-2	Sanitacja gminy poprzez uczestniczenie w programie Kanalizacji Sanitarnej Gmin Dorzecza Górnej Odry oraz zastosowanie indywidualnych rozwiązań w miejscowościach nieobjętych programem	sukcesywnie
IV.1 Z-3	Aktywne monitorowanie budowy obwałowań Odry	sukcesywnie
IV.1 Z-4	Gazyfikacja części gminy po przeprowadzeniu analizy opłacalności przedsięwzięcia, mająca na celu ograniczenie niskiej emisji	od 2004
IV.1 Z-5	Utwardzenie dróg polnych dla ułatwienia przejazdu maszyn rolniczych	sukcesywnie
IV.1 Z-6	Stworzenie systemu zachęt dla rozwoju niekonwencjonalnych źródeł energii (biomasa, biopaliwa, biogaz)	od 2007r.

IV.2. Dbalność o zdrowie i oświatę.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
IV.2 Z-1	Opracowanie i wdrożenie programu dostosowania bazy oświatowej do reformy szkolnictwa i prognoz demograficznych	2004-2008
IV.2 Z-2	Stworzenie mieszkańcom lepszego dostępu do opieki medycznej poprzez organizację badań specjalistycznych	sukcesywnie
IV.2 Z-3	Budowa hali sportowej przy szkole w Rudniku	2004-2005
IV.2 Z-4	Stworzenie gminnego systemu szkoleń prowadzonych przez Gminne Centrum Doradztwa	2004
IV.2 Z-5	Opracowanie programu przeciwdziałania zjawiskom patologicznym na terenie gminy	sukcesywnie
IV.2 Z-5	Utworzenie fundacji na rzecz nowoczesnej oświaty w gminie	2005

IV.3. **Budowa społeczeństwa informacyjnego.**

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
IV.3 Z-1	Budowa sieci telekomunikacyjnej (kabel światłowodowy)	2004-2008
IV.3 Z-2	Tworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu w domach kultury, bibliotekach	2004-2006

IV.4. **Lepszy dostęp do kultury i sportu .**

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
IV.4 Z-1	Budowa terenów rekreacyjno-sportowych w każdej wsi: boiska sportowe, place zabaw	2006-2015
IV.4 Z-2	Budowa basenu krytego w Rudniku.	2009-2012

IV.5. **Poprawa dostępności komunikacji osobowej.**

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
IV.5 Z-1	Zapewnienie mieszkańcom gminy lepszej dostępności do komunikacji poprzez powołanie spółki przewozowej lub zlecenie usług przewozowych podmiotowi zewnętrznemu (w zależności od opłacalności)	2004-2006

Cel V.

Aktywizacja mieszkańców w sferze życia społecznego w gminie.

Cele drugiego rzędu:

V.1. Dbłość o ludzi starszych, samotnych i niepełnosprawnych.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
V.1 Z-1	Utworzenie Domu Pomocy Społecznej	do 2015

V.2. Pielęgnowanie tradycji lokalnych, w tym kultywowanie wartości śląskich w celu integracji mieszkańców gminy.

Nr zadania	Opis zadania	Termin realizacji
V.2 Z-1	Tworzenie Domów Spotkań Mieszkańców, świetlic środowiskowych w obiektach gminy	sukcesywnie począwszy od pierwszego obiektu
V.2 Z-2	Aktywne uczestnictwo w działalności kulturalnej na terenie gminy – organizacja zawodów, festynów, wspieranie rozwoju i tworzenia nowych zespołów artystycznych	sukcesywnie

podmiotowi zewnętrznemu (w zależności od opłacalności)																			
V. Aktywizacja mieszkańców w sferze życia społecznego w gminie																			
V.1 Dbalność o ludzi starszych, samotnych i niepełnosprawnych																			
Z-1 Utworzenie Domu Pomocy Społecznej																			
V.2 Pielęgnowanie tradycji lokalnych , w tym kultywowanie wartości śląskich w celu integracji mieszkańców gminy																			
Z-1 Tworzenie Domów Spotkań Mieszkańców, świetlic środowiskowych w obiektach gminy																			
Z-2 Aktywne uczestnictwo w działalności kulturalnej na terenie gminy- organizacja zawodów, festynów , wspieranie rozwoju i tworzenia nowych zespołów artystycznych																			